

สถาบันวัคซีนแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
National Vaccine Institute (Public Organization)

หลักสูตรเชิงปฏิบัติการสำหรับเจ้าหน้าที่

สร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

ปี 2558

10044150

ห้องสมุด วพบ. สุรินทร์

สถาบันวัคซีนแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

สารบัญ

คำนำ.....	3
สารบัญ.....	5
สารบัญตาราง.....	8
สารบัญภาพ.....	9
แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 1	13
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	15
หมวดเนื้อหาที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค	17
สาระสังเขป	17
1. การป้องกันโรคของร่างกาย.....	19
2. กลไกการตอบสนองทางภูมิคุ้มกันของร่างกาย.....	25
3. ชนิดของการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	27
4. ความหมายและประเภทของวัคซีน.....	29
5. กลไกการป้องกันโรคด้วยวัคซีน.....	30
6. ความจำเป็นของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	30
เอกสารอ้างอิง	33
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	34
แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 2	37
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	39
หมวดเนื้อหาที่ 2 โรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีนและวัคซีนพื้นฐาน	41
สาระสังเขป	41
1. การติดต่อและการแพร่กระจายของเชื้อโรค.....	44
2. ลำดับขั้นในการจัดการกับโรคติดต่อ.....	45
3. โรคติดต่อที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน.....	46
4. วัคซีนที่ใช้ในแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข.....	53
5. กำหนดการให้วัคซีนในแผนการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคของกระทรวงสาธารณสุข.....	65
เอกสารอ้างอิง	72
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	74

แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 3	77
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	79
หมวดเนื้อหาที่ 3 การประมาณวัคซีนเพื่อให้บริการ	81
สาระสังเขป	81
1. ความหมายและความสำคัญของการประมาณวัคซีนเพื่อให้บริการ.....	83
2. กลุ่มเป้าหมายในการประมาณวัคซีน.....	83
3. อัตราสูญเสียวัคซีนแต่ละชนิด.....	84
4. การคำนวณการใช้วัคซีน.....	86
5. การจัดทำใบเบิกวัคซีน.....	87
6. การจัดทำทะเบียนรับ - จ่ายวัคซีน.....	92
เอกสารอ้างอิง	94
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	95
แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 4	97
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	99
หมวดเนื้อหาที่ 4 การจัดทำทะเบียนรายงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการวัคซีน	101
สาระสังเขป	101
ตอนที่ 1 : การจัดทำทะเบียนรายงานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการวัคซีน.....	103
1. ทะเบียนติดตามการได้รับวัคซีนของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่รับผิดชอบ.....	103
2. ทะเบียนการให้บริการวัคซีน.....	108
ตอนที่ 2 : การประเมินผลความครอบคลุมของงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	117
1. การประเมินผลความครอบคลุมของการได้รับวัคซีน.....	117
2. การประเมินผลความครอบคลุมของการให้บริการวัคซีน.....	121
เอกสารอ้างอิง	123
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม	124
แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 5	127
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม	129
หมวดเนื้อหาที่ 5 วัคซีนและระบบลูกโซ่ความเย็น	131
สาระสังเขป	131
1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อคุณภาพของวัคซีน.....	132
2. ระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold chain system) และความสำคัญ.....	133
3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดเก็บและขนส่งวัคซีนและการดูแลรักษาอุปกรณ์.....	134
4. เหตุการณ์ฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold chain break down).....	146
5. แนวทางการจัดการเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินในระบบลูกโซ่ความเย็น (Cold chain break down management) ของตู้เย็น.....	147

เอกสารอ้างอิง.....	148
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม.....	149
แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 6	151
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม.....	153
หมวดเนื้อหาที่ 6 การเตรียมการและการให้บริการวัคซีน.....	155
สาระสังเขป.....	155
บทนำ.....	159
1. การเตรียมการก่อนให้วัคซีน.....	159
2. การให้บริการ.....	163
3. การกำจัดอุปกรณ์ที่ใช้แล้ว.....	181
4. การสังเกตอาการภายหลังได้รับวัคซีน.....	182
เอกสารอ้างอิง.....	184
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม.....	185
แผนการสอนหมวดเนื้อหาที่ 7	187
แบบทดสอบความรู้ก่อนการอบรม.....	189
หมวดเนื้อหาที่ 7 อาการภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	191
สาระสังเขป.....	191
1. ความสำคัญของ AEFI.....	193
2. ความหมายของอาการภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	193
3. สาเหตุของการเกิดอาการภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	196
4. อาการผิดปกติที่สำคัญภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	198
5. การดูแลรักษาผู้ป่วยที่มีอาการแพ้อย่างรุนแรง (Anaphylaxis).....	199
6. การเตรียมการให้บริการเพื่อรองรับกรณีเกิดอาการ ภายหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	201
7. การตรวจสอบการได้รับวัคซีนร่วมขวดและร่วม Lot number เดียวกับผู้ป่วย AEFI.....	205
8. การสื่อสารเกี่ยวกับอาการหลังได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	207
เอกสารอ้างอิง.....	209
แบบทดสอบความรู้หลังการอบรม.....	210
ภาคผนวก	213
หลักการทั่วไปในการให้วัคซีน.....	214
รหัสชนิดวัคซีนในแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	220
รหัสชนิดวัคซีนที่อยู่นอกแผนงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค.....	225
เฉลยคำตอบแบบทดสอบความรู้ก่อนและหลังการอบรม.....	232